

Purttin Viesti

NURMEKSEN EVANKELISEN KANSANOPISTON TOVERILIITON LEHTI

1959

N:o 1

Alkää Te peljätkö...

Jumalan pelastustekojen ratkaisevien käännekohtien, joulun ja pääsiäisen sanomassa näemme yhteisiä piirteitä, mm. tämän enkelien julistuksen: "Alkää peljätkö!" Kun tiedämme, miten pelko lamauttaa ja siten turmelee ne mahdollisuudet, mitä elämäämme sisältyy, ja miten se saattaa tehdä ihmisestä raatelevan pedon, ymmärrämme, että nämä enkeliviestit koskettavat ihmiselämän syvimpiä elinjuuria.

Mutta on myös terveellisesti vaikuttavaa pelkoa, jota ilman ihminen tuhoaa itsensä huolettomuudessaan. Se pelon aihe näkyy vavahduttavimmin pitkäperjantain ristillä, vaikka sille ollaan usein kohtalokkaan sokeita: Jumala ei säästänyt ainokaista Poikaansakaan — synnin tähden, joka oli heitetty hänen päälleen. Sellainen on Jumala aina!

Voi meitä, ellemme tätä näe! Voi meitä, jos Golgatan tällä puolen yhä kuvitteleme synnin vaarattomaksi, tai yhä kannamme syntejä tunnollamme nöyrytymättä tunnustamaan niitä ja pyytämään niistä anteeksiantoa. Siihen asti Jumalan viha pysyy meidän päällämme sen vuoksi, ettemme ole kuuliaisia Pojalle, meidän Vapahtajallemme, emmekä Hänelle, joka heitti meidänkin syntimme

tämän viattoman Uhrikaritsan kannettavaksi. Silloin itse jättäydymme ulkopuolelle tämän uuden liiton uhriveren tarjoaman suojan, eikä sen ulkopuolella ole mitään uhria meidän synneistämme, vaan hirmuinen tuomion odotus. Tätä meidän on peljättävä.

Me tarvitsemme taivaallista kirkkautta nähdäksemme, kuten paimenet kedolla ja kuten arat Jeesuksen ystävät läheisyydessään hänen hautaansa, oman kestättömyytemme Jumalan pyhyiden edessä. Se näkyy meille Getsemanen ja Golgatan tuskassa ja taistelussa, samoin kuin haudan salpojen ja kuoleman kahleiden murtuessa pääsiäisaamun voitossa.

Jeesusta etsivän ja häneen turvautuvan ei tarvitse peljätä. Hän on meidän vanhurskautemme ja pyhyitemme, hän, joka sovitti meidän syntimme, ja sai aikaan iankaikkisen lunastuksen. Se on täytetty! Jeesus elää, ja mekin saamme häneen uskoen elää iankaikkisesti.

"Sä nousit kunniassa, Maan täytät valolla.

Ei ole kuolemassa Nyt enää kuoloa.
On ilo enkeleillä, On elo uusi meillä
Ja toivo autuuden."

VK 73: 2

Toivo Salomaa

NURMEKSEN EVANKELISEN KANSANOPISTON TOVERILIITON LEHTI
N:o 1 Päätoimittaja: Toivo Salomaa 1959

Heräjä

*Jo heräjä, mun henkeni,
Yö kului, päivä koitti.
Sun Herraas vastaan kiirehdi,
Hän vallat kuolon voitti.
Hän haudan teljet museri
Ja tuonen portit kukisti
Iloksi ihmiskunnan.*

*Heräjä synnin haudasta
Nyt uuteen elämähän.
Ah sielu, nouse uskossa
Taivaaseen rientämähän.
Sun Jeesuksesi siellä on,
Siis pyri taivaan talohon
Hurskaitten, pyhain seuraa.*

*Kun murhe painaa rintaasi
Kuin raskas kivi juuri,
Sen Jeesus sulta ottaapi,
Taas sull' on riemu suuri.
Siis usko huoles hänelle,
Surusi Ylösnousseelle.
Sua läsnä on hän aina.*

*Siis sotaan vastaan syntiä
Käy, sielu, Jeesus auttaa.
Sä voiton olet perivä
Sun Vapahtajas kautta,
Niin että nouset uutehen,
Hurskaaseen eloon, palvelleen
Uskossa Jumalata.*

Virsi 84.

Toveripäivät opistolla

Toveruuden rakentamiseksi ja yhteyden ylläpitämiseksi entisten ja uusien opistolaisten välillä on pidetty toveripäiviä. Niinpä tänäkin vuonna Marian päivän aattona kokoontui joukko toveriliittolaisia viettämään toveripäiviä.

"Lähennä, oi Jeesus sinua, lähemmäs vedä minua..." helähteli reippaasti opiston ruokasalissa. Kesken naurun ja arkisen hälinän puhkesi laulu ilmoille toivottaen tervetulleeksi. Hartaana lauloi joukko yhtyen sydämessään: "... Mit' on tarvis, Herra, tee se vaan, Lähemmäs jos saat mun saapumaan!" Paljon toivoen ja pyytäen oli joukko saapunut viettämään yhteistä juhlaa. Johtajattaren toivotettua meidät tervetulleiksi Jeesuksen sanojen johdolla: "Pyhitä heidät totuudessa; Sinun Sanasi on totuus", kokoontuimme juhlasaliin raamattutunnille, jonka piti Sakari Pennanen. Tunnin aiheena oli: "Palvelkaa Herraa ilolla." "Jumala an-

toi Poikansa, että me emme enää eläisi itsellemme, vaan Hänelle, joka on kuollut ja ylösnoussut." Meille Jeesus on lähimmäisessämme. Hän voi olla siellä kotona lähellämme, ehkäpä sairaana ja nälissään. "Veljeni luokse, kärsivän, johdata jalkani mun! Hänessä tiedän, nähdä saan Sun."

Iltajuhlan aloitimme laulamalla: "Kirkkautta kohti kulje, kilvoitellen uskossa..." Johtajatar pyysi aluksi hiljentymään nähdäksemme Vapahtajamme. Musiikkikerhon laulettua opiston nykyinen oppilas, Elvi Heikkinen, tervehti opistolaisten puolesta: "Vuosikurssien vaihtuessa yhteinen tunnus: "Meillä on lunastus", on yhdyssiteenä toveriliittolaisten välillä. Menkäämme Jeesuksen eteen sellaisina kuin olemme, tyhjinä ja köyhinä, silti siunattuina. Tunnettaisinpapa meidät kaikkialla toveriliittolaisina Jeesuksen verellä pestyinä." "Sä Jeesuk-

sein, Oot kilpeni, kallio, autuutein... Sä ennemmin, Pois kaik' ota, vaikkapa rakkahinkin, Kun uskossa vain pysyn aina," lauloivat kaikki yhdessä.

Eri kurssien esittäytyttyä pastori Ahonen puhui Fil. 3:14 johdolla. "Minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa". Nuoret etsivät päämäärää. Kristus ristiinnaulittuna on oikea opas hänen suunnistaessaan elämän matkalla. Opistoaikana tahdottiin painaa Jeesuksen kuva lähtemättömästi sydämiimme. — Tunsimme taas vastuumme kansanopistonuorina tovereistamme. Meille on paljon annettu, meiltä myös vaaditaan.

Illan loppuksi kokoonnuimme ehtoollis-jumalanpalvelukseen. Monen toveriliittolaisen toive oli toteutunut, kun saimme näin yhdessä polvistua Herran pöytänsä. Ehtoollissaarnan piti pastori Koi-visto: "Kuka ikinä tulee minun tyköni, häntä minä en heitä ulos." Usko on se, että ihminen tulee joka päivä synteinensä Jeesuksen parannettavaksi. Jeesuksen veren voimaa rukoillen lähdimme ehtoollispöydästä. Tunsimme, että Herra oli tehnyt meille suuria. Pyhien yhteys lähensi meitä toisiimme, oli vain yksi opistoperhe.

Toveriliiton vuosikokous aloitettiin sunnuntaiaamuna laulamalla: "Joka aamu on armo uus..." Armoon turvaten aloimme uuden päivän. "Armo taivasta varten kasvattaa."

Jumalanpalveluksessa toimi liturgina johtajamme. Pastori Pesosen saarnan aiheena oli Marian kiitosvirsi, Luuk. 1:46—55. Maria oli onnellinen, hän oli saanut sydämeensä Herran voiman. Ilo kuuluu meidänkin ajan ihmiselle. "Minun onneni on olla Jumalaa lähellä." Jumalan voima voi vierittää epäuskonkiven meidän sydämeistämme. Jospa Jumala saisi tehdä suuria näidenkin opistolaisten keskuudessa. Maria sanoi: "Tapahtukoon minulle sanasi mukaan." Kun mekin sanomme Marian tavoin, saamme onnen ja ilon ja voimme veisata hänen laillaan kiitosvirttä.

Päiväjuhla alkoi pienellä laulutuokiolla. Tutut Siionin Kanteleenlaulut kaikui-ivat opiston salissa. "Rohkenetko, minkä maksoi, Aina Herraas tunnustaa...?" "Risti ensin — sitten kruunu, Rauha jälkeen taistelun." Johtajan sanoma oli: "Kaiken muun horjuessa ei sana jätä. Meidän sydämissämme on ehkä jotain rikkoutunut, emme saa tekemätömäksi yhtään ainoata hetkeä. Juma-

lan ihmeitä tekevä voima auttaa silloin. Jumala luo uutta, sinussakin, sinä et ole poikkeus. Ympäristösi odottaa, että juuri sinä olet Jumalan lähettiläs. Mitä sinä sanot tunnonhädässä olevalle lähimmäisesellesi, jos et ole antanut Jeesuksen vapauttaa omaatuntoasi taakoista? Ei saa tulla mitään minun ja Jumalan väliin.

Lausuntaryhmän esitettyä Mauno Mannisen runon "Lahja", muisteli neljäntoista vuoden takainen oppilas, Enni Vaakanainen opistoikaansa. Kielo Jänönen lauloi, "Rakkahin Jeesus..." ja "Onpa taivahan kunnaila..."

Pekka Lehikoinen muistutti meille puheessaan siitä, ettei Jeesus pakota ketään seuraamaan itseään. Vastaammeko me Pietarin tavoin Jeesukselle "Herra, kenen tykö me menisimme?" vai pahennummeko ristille lyötyyn Mestariimme ja menemme pois.

Oli riemastuttava hetki, kun koko toverijoukko kokoontui laulamaan tunnuslaulua. Riemuiten helkkyi laulu ja toisaalta kasvot kävivät vakaviksi, sillä sanat: "Nyt ristinlipun juurella, Me taistelemme ilolla, seuraamme Karit-saa...", myös velvoittivat.

Pastori Pesonen puhui Jumalan majasta. Jumala, särje sydämet, niin ettei meille kerran lueta sitä syyksi, että olemme olleet tänäänkin hänen majas-sansa kovin sydämin.

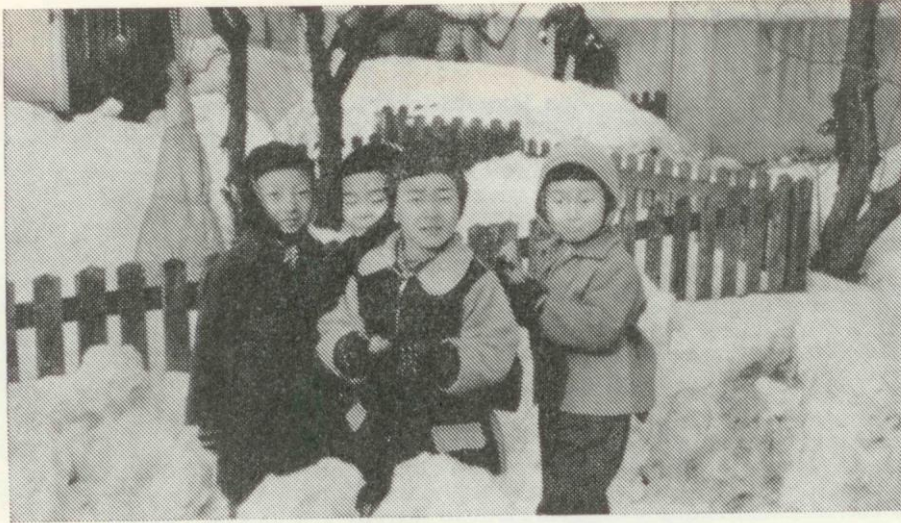
Loppuksi johtaja pyysi meille sellaista mieltä, että me Jeesuksen kutsuessa sanoisimme: "Lähetä minut!"

Illalla lopettajaisissa johtajatar luki rovasti Tammisen puheen: "Elä kevät-aikasi oikein." Sakari Pennanen puhui yhteydestämme Jumalaan, jonka jälkeen opiston kuoro lauloi. Aira Kuosa lausui runon. Johtaja puhui ehtoollisen kannattavasta voimasta. Hajaantuessamme arkisten touhujen pariin säilyy muistona kuva opiston seinältä, Jeesus ristillä. Ristin juurelle saamme aina palata voimaa anomaan vaikeuksiemme keskellä.

"...Myös minut synnistä puhtaaksi kerran Golgatan virrassa huuhdottu on..." laulu kantautui hiljaa erästä huoneesta sulkiessamme opiston oven. He siellä lauloivat samaa laulua, jota mekin olimme laulaneet. Kiitos Jumalalle näistä toveripäivistä! Nämä päivät olivat antaneet paljon, olimme saaneet tuntea olevamme yhtä joukkoa, veriliittolaisia.

Liisa Siponen

KANSIKUVA: Opettajia ja toveriliiton johtokunnan jäseniä pohtimassa Toveriliiton sääntöjen uudistusta.

SAPPOROSTA

Lastentarhalaisia helmikuulla

RAKKAAT TOVERILIITTOLAISET!

On kaunis kevättalven aamupäivä, kun tätä kirjoitan. Tänään on maanantai, joka on ainoa hiljainen päivä viikossa tässä talossa. Maanantai on lastentarhan lomapäivä. Sunnuntiaamuina, niinkuin kaikkina muinakin aamuina, on talo täynnä elämää. Sunnuntiaamuina on lapsia enemmän kuin tavallisina aamuina. Silloin tulevat jo kansakoulua käyvät entiset lastentarhalaiset ja muutkin pyhäkoululaiset ennen pyhäkoulun alkua lastentarhaan leikkimään. Lastentarhassa ja kirkossa alkaa pyhäkoulu klo 9.

Klo ½ 10 alkaa minun puolellani keskikoulu- ja lukioluokkalaisten pyhäkoulu. Olen tänä vuonna sen luokan opettajana.

Suurin osa luokan tytöistä käy kristillistä tyttökoulua. Katolisten tyttökoulua käyviäkin on luokassa neljä tyttöä. Poikiakin on mukana 5—6 poikaa. Monet heistä ovat jo minua paljon pitempiä. Minusta on suuri ihme, että he sunnuntai sunnuntain jälkeen tulevat ja kuuntelevat hiljaa opetustani. Tunnen itseni aina niin pieneksi ja mitättömäksi ja taitamattomaksi heidän edessään. Niinkuin voitte hyvin arvata, ei ulkolaisen japaninkieli ole koskaan sellaista kuin japanilaisen. (Kun sanon "ei koskaan",

tarkoitin tässä vasta näin vähän aikaa Japanissa olleita. Vanhojen lähettien kieli on tietysti paljon parempaa). Mutta uskon, että nuo nuoret tulevat siksi, että he tuntevat, että ovat silloin Jumalan puhuteltavina. Uskon että Jeesus on itse keskellämme, kun Hänen sanaansa tutkimme. Siksi he tulevat, että heidän on hyvä olla Jeesuksen seurassa. Niin uskon. Kerran kuukaudessa ottaa luokka osaa aikuisten jumalanpalvelukseen. Sen lisäksi monet tulevat mukaan aikuisten jumalanpalvelukseen melkein joka sunnuntai.

Kaksi lukioluokan tyttöä kastettiin jouluna. He auttavat nyt pyhäkoulussa. Toivomme ja rukouksemme on, että yhä useammat haluaisivat tulla kasteelle. Halua heillä kyllä monellakin olisi, mutta ei-kristitty kotiväki estää heitä. Japanilaisen nuoren ei ole helppo tulla kristityksi, eikä kristittynä eläminen ei-kristittyjen kesellä ole helppoa. On todella ihme, että kuitenkin aina on kasteelle tulijoita ja että on sellaisiakin, jotka käyvät kirkossa jatkuvasti. Muistakaa rukouksissanne japanilaisia etsijöitä ja kristittyjä ja tietysti koko Japanin kansaa.

Sydämellisesti teitä kaikkia tervehtien
Kaisu Piirainen.

Ei ole kuolemaa

Ja tyhjän haudan suulla
vain tuuli puhelee.
Ja nöyrä cuoho kasvoillaan
on maassa
kuin joku tästä äsken
olisi kulkenut.

Niin vähän ymmärcän;
vain että kivi paikoiltaan
on poissa,
vain että täällä ei
Hän ole, jota etsin,
Hän jonka kadotin.

Lävitse epäuskon
Hän tuli, ylösnoussut,
kun aamun silmä katsoi
yli Golgatan.
En ole enempää
kuin cuoho haudan suulla —
sen kanssa polvistun,
sen kanssa tahdon kuulla,
kun tuuli julistaa:
Ei ole kuolemaa.

Eeva Tikka

Uskonpuhdistuksen vaikutus Unkarin elämään

Tri Molnár on monille vuosikursseille tuttu. Aivan ensi vuosina kävi hän vaimonsa Elmin, o.s. Helkiö, kanssa jo usean kerran opistollamme. Oltuaan välillä 12 vuotta Unkarissa on hän tällä Suomessa oloajallaan käynyt jo kolmena työ kautena meitä tervehtimässä, antaen esityksillään meille aina paljon. Viimeksi tapahtui hänen vierailunsa vuosijuhlamme aikaan, helmikuun ensimmäisenä sunnuntaina. Silloin hän muisti myöskin Pirtin Viestiä jättämällä lehdellemme tämän kirjoituksen.

Kului enemmän kuin neljä vuosisataa, ennenkuin uskonpuhdistuksen ensimmäiset sanansaattajat ilmestyivät Unkarin maahan ja pääsivät vähitellen niin pitkälle, että kansan enemmistö seisoi heidän rinnallaan. Tiedämme, senkin, että vaikka vastauskonpuhdistus työnsi takaisin uskonpuhdistajien työn vaikutuksen, on suurin osa puhdasta unkarilaisuutta sittenkin siitä lähtien uskonpuhdistuksen henkisen vaikutuksen piirissä, evankeliumin mukaan puhdistetussa uskonkäsityksessä. Objektiivinen historiankirjoituskin on kauan sitten myöntänyt, että protestantismi ja kaikki, mikä sisältyy sen kulttuurilaitoksiin, politiikkaan, elävään henkeen, on lähes puolen vuosituhannen ajan ollut kieltämätön ja välttämätön tekijä Unkarin moraalisellemme voimalle, luonteelle, koko olemassaololle, ja on siten pois-pyyhkimätön osa Unkarin valtakunnan historiaa.

Kuitenkaan ei ole nyt tarpeetonta uskonpuhdistusta muistellen tuoda esiin kysymystä, mikä oli sen vaikutus Unkarin elämään. Sillä vielä tänäkin päivänä elää monia protestantteja, jotka eivät osaisi antaa tyhjentävää vastausta tähän kysymykseen ja ei-protestanttisella taholla on vielä nytkin niitä, jotka haluaisivat kieltää, vääristää tai himentää uskonpuhdistuksen todellista merkitystä.

Näitä pyrkimyksiä en tällä kertaa ha-

lua tuoda esille enkä myöskään halua nyt väitellä vastaan, sillä se ei ole kirjoitukseni päämäärä. Siirryn annettuun aiheeseen sanan varsinaisessa mielessä.

Uskonpuhdistuksen toinen perusehto on se, mikä selvimmin on kirjoitettuna Johanneksen evankeliumissa: "Jumala on Henki, ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla hengessä ja totuudessa." Uskonpuhdistus ja myös siitä syntynyt protestantismi ovat hengen liikkeitä. Hengestä ovat myös ne vaikutukset, jotka uskonpuhdistusta seurasiivat. Ja syynä siihen, että se kotimaassamme valloitti niin nopeasti alaa, on se, että välittömästi ennen mohácsin-vihaa (turkkilaisten hyökkäys 1526) ja sitä seuraavina kurjina aikoina tuli unkarilaisten sieluissa yhä voimakkaammaksi jonkin paremman, kauniimman, aatelisemmän ja puhtaamman jano.

Tämä suuri sielun jano — jota vuorisaarna nimittää sielun köyhyydeksi — selittää uskonpuhdistuksen nopean leviämisen Unkarissa. Ensiksi ottivat opetuksen vastaan varsinkin keskiaateli ja kaupungin porvaristo. Mutta sittemmin korkeampi aatelikin ja suurin osa talonpojista otti sanansaattajilta vastaan opetusta unkarinkielellä, joka oli yksinkertaistenkin ihmisten ymmärrettävissä.

Uskonpuhdistuksella todella ei ollut vain pientä osuutta siinä, ettei Unkarin kansa Mohácsin vihan jälkeen sortunut

sielun järkytyksessään. Ja ehkä ei mikään muu antanut hirvittävien iskujen ja huolien painostuksen alla kärsivälle Unkarille niin suurta voimaa kuin juuri uskonpuhdistajien lohduttavat opetus, ennenkaikkea Jumalan lapseuden tietoisuus, minkä uskonpuhdistajat istuttivat kansan sieluun, se kohottava tunne, että me vain Kristuksen armoon turvautuen voimme välittömästi käydä Jumalan, taivaallisen Isämme eteen.

Tämän oppi moni sielussaan kärsivä unkarilainen uskonpuhdistusta julistavilta, maata kiertäviltä sanansaattajilta, jotka väsymyksestä, kärsimyksestä huolimatta, vainoja pelkäämättä kulkivat ympäri maata ja kylvivät evankeliumin valoa. Tämä valo pitää yllä unkarilaisia tälläkin hetkellä.

Mutta uskonpuhdistajamme eivät tyytyneet vain Jumalan sanan julistamiseen, vaan — niinkuin Martti Luther — halusivat antaa Jumalan sanan kansan käteen kirjoitettuna sen äidinkielellä sille ymmärrettävässä muodossa.

Monta osittaista yritystä ilmeni, jotta Raamattu tulisi käännettyksi unkarin kielelle. Mainitsen vain János Erdóssy Silvester'in Uuden Testamentin käännöksen vuodelta 1541 ja vielä ilmestyi kolme ja puoli vuosisataa sitten (1590) Gáspár Károlin, Vizsoly'in kirkkoherran vaivannäön tuloksena Pyhän Raamatun ensimmäinen kokonainen unkarin-nos.

Mitä tämä merkitsi, sen voi vain se käsittää, joka osaa arvostella, mikä vaikutus vuosisatojen kuluessa oli noiden miljoonien unkarilaisten protestanttien elämässä kirjojen kirjan säännöllisellä ja ahkeralla käytöllä.

Raamattua oli tietysti monistettava ja myös painettava. Tarvittiin kirjapainoja. Unkarin protestantismien johtajat perustivat näitäkin, 16. vuosisadan 30 kirjapainosta oli 29 protestanttien käsissä. Nämä kirjapainot eivät painaneet ainoastaan Raamattua, vaan monia muita uskonnollisia kirjoja, sittemmin vielä erilaista kansankulttuuria palvele-

vaa kirjallisuutta. Ihmeellinen oli tämä kirjapainojen nousukausi uskonpuhdistuksen ensimmäisellä vuosisadalla.

Tässä yhteydessä en valitettavasti voi luetella mainittuna aikana ilmestyneitä kirjoitustöitä edes pieneltä osalta. En voi edes luetella tekijäin nimiä. Tämä voisi olla aivan eri esitelmän aiheena. Mutta haluan kuitenkin mainita, että Unkarin kannalta tärkeän, unkarinkielisen kotimaisen historian kirjoitti Gáspár Heltai. Ensimmäisen maailmanhistorian kirjoitti István Benczédi Székely, ensimmäisen unkarin kieliopin János Erdóssy Sylvester ja ensimmäisen unkarilaisen näytelmän loi Mihály Sztárai. Edelleen luonnontieteen alalta kirjoitti ensimmäisen kirjan Péter Mélius Juhász. Mainitut henkilöt olivat poikkeuksetta protestantteja, siis evankelisluterilaisia ja kalvinisteja.

Ei riittänyt, että Raamattu ja eräitä pieniä kirjoja oli painettu. Jotta painetut kirjat olisivat tulleet myös luetuiksi, täytyi myös lukutaidon ja jonkinlaisen kulttuurin päästä alulle. Tämän ymmärsivät hyvin meidän uskonpuhdistajamme ja perustivat kouluja toisen toisensa perästä. He pitivät kouluista. Ja niissä viljeltiin ei ainoastaan uskonnollista henkeä vaan myös kansallista tunnetta ja itsetietoisuutta.

Aivan vapaasti voimme sanoa, että kansanopetus Unkarissa sai myös alkunsa uskonpuhdistuksesta niinkuin korkeammankin kulttuurin levittäminen yhteiskunnan laajempiin piireihin. Tässä yhteydessä on mainittava, miten Unkarin protestantismi hoiti äidinkieltä ja aateloi sen jättäen siten todella siunattuja jälkiä kansan elämään.

Ja nyt katsokaamme uskonpuhdistuksen vaikutusta yhteiskunnan rakentumiseen. Protestanttisten kirkkojen perustuslaki, piispallinen synodaalipresbyteerinen järjestys toi muuten hyvin kaukana toisistaan elävät yhteiskuntaluokat välittömään yhteyteen toistensa kanssa.

Yhteys keskenämme

"Jos me valkeudessa vaellamme, meillä on yhteys keskenämme."

Olessani hiljakkoin Kuopiossa Sisälähetysseuran juhlassa eräs papeista puhui tuosta aiheesta. Kuullessani nuo sanat tuntui siltä kuin jotain suljettuna ollutta olisi minussa avautunut. — Silmiäni eteen ilmestyi alttarin ääreen polvistunut nuorisjoukko. Oma opistolaiskurssini viimeisenä päivänä siellä opistolla. — Olin polvistuneena parhaan ystäväni kanssa pyhän pöydän ääreen ja kuulin korvissani johtajamme sanat: "Herra siunatkoon teitä" ja Pyhän kirjan sanat: "Joka paikassa mihin minä säädän nimeni muiston, minä tulen ja siunaan sinua." Todellisuudessa olin kuitenkin kaukana. Tunsin itseni niin orvoksi ja yksinäiseksi, mutta nuo sanat nostivat minua elämään. Sinä hetkenä muistin myös

sen, kuinka usein te siellä opistolla rukoilitte entisten opistolaisten puolesta. Ehkä juuri sinäkin iltana teitte niin.

Haluaisin sanoa teille nykyiset opistolaiset: käyttäkää opistoaikanne jokainen hetki oikein. Kootkaa Jumalan sanaa mahdollisimman paljon itseenne. Sitä tarvitsette myöhemmin elämässä. Elämä on kova ja kylmä. Viettelyksiä on paljon. Maailma vie helposti mukanaan. "Te tarvitsette kestävyyttä." Toivon sydämeistäni teille nykyiset opistolaiset siunattua opistotalven loppua ja teille toveriliittolaiset tahtoisin sanoa: muistakaa arkisen aherruksenne keskellä, että "meillä on lunastus Hänen vereensä kautta" ja "jos me valkeudessa vaellamme, meillä on yhteys keskenämme."

Annikki Pirinen.

Ja mikä suurenmoinen elämän koulu tulikaan tästä presbyteerijärjestyksestä, kun se opetti siinä opiskelevia oppineittenkin osaa kunnioittamaan muita, opetti sopivia keskustelutapoja, vilpittöntä palvelemista, yhteiskunnan ja sen asioiden kunnioittamista ja myös vakavaa vastuuntunnetta.

Tällä tavalla juurtuu suuren ihmisjoukon sieluun inhimillinen itsetunto ja kansan itsetietoisuus. Tästä johtuu sekin, että kansallisen vapauden puolesta taistelevien liikkeiden johtohenkilöt ja osanottajat ovat suurin piirtein protestantteja. Unkarin riippumattoman valtiomuodon sisältöä, pääasiaa, vaatimuksia, ohjelmaa Habsburgien imperialistisia pyrkimyksiä vastaan ei kukaan laatinut selvemmin kuin kaksi protestanttista hallitsijaa István Bocskay ja Gábor Bethlen.

Kaikkea tätä loppuun asti ajatellen voimme hyvin ymmärtää roomalaiskato-lisen kreivi István Széchenyyn kiihtyneen lausunnon parlamentin ylähuoneessa v. 1844: "Kansallisuuttamme — tänään voimme sanoa unkarilaisuuttamme — pidettiin yllä köyhien protestanttien sanansaattajien ja köyhien aateihmistien mökeissä." Voimme lisätä: näin on tänäänkin.

Vielä voisin siirtyä unkarilaisen elämän eri aloille, joissa voi huomata uskonpuhdistuksen vaikutusta. Ajatellaamme vain esim. taloudellista elämää, tieteellistä kirjallisuutta, taide-elämää, mutta minulle suotu tila on loppunut. Uskon, että se, mitä olen tässä lyhyesti, joskaan en täydellisesti sanonut, valaisee kuitenkin riittävästi uskonpuhdistuksen vaikutusta Unkarin elämään.

Ainut meillä puolustus

Meille on suuriarvoista, jos joku ihminen meitä joskus puolustaa. Mutta Jumalan edessä sillä ei ole pätevyyttä. Meidän hätämme on syyllisyydessä: olen tehnyt syntiä. Ei ole mitään puolustusta. Ei rauhoita ystävän ymmärtämys eikä tuki. "Kukaan ei voi veljeänsä lunastaa eikä hänestä Jumalalle sovitusta maksaa."

Täydellinen turvallisuus on kuitenkin meitä varten olemassa ja se on ratkaisu elämällemme. "Meillä on lunastus hänen verensä kautta, rikkomusten anteeksisaaminen." — Jeesus lunastajamme elää! Hän on ostanut meidät vapaiksi syytöksistä. Meillä on puolustaja, jonka sana pätee. Hänen luonaan on todellinen turvapaikka. Mitä Hän on tehnyt puolestamme, on takeena jatkuvasta rakkaudesta. "Hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan Jumalan tykö tulevat, koska hän aina elää rukoillakseen heidän puolestaan." Minkälainen puolestapuhuja meillä onkaan omantunnon ahdistuksissa ja kaikessa hädässä!

"Ainut meillä puolustus, Jeesuksen esirukous." Mutta se riittääkin.

HELVI VALKONEN

(Lyhennetty puhe, jonka Karkun kirkkoherra K. E. Rinne piti 21. 2. 1959 evankelisten opistojen oppilaille, jotka olivat kokoontuneet talvipäiville Karkun opistolle).

Tervetuloa tänne 600-vuotiseen Karkkuun evankelisten opistojen talvipäiville! Kahdeksan vuotta sitten pidettiin samanlaiset päivät täällä. Päättäjäistilaisuudessa annoin kirjalahjan parhaalle hiihtäjälle. Se oli Pohjois-Karjalan opiston poika, jonka nimeä valitettavasti en enää muista. (Kuulin väliajalla, että pojan nimi oli Kalevi Rätty). Liekö enteellistä nyt pidettävien talvipäivien parasta hiihtäjää ajatellen? (Nurmeksen poika oli nytkin paras, Juhani Puumalainen. Sitäpaitsi Nurmeksen opiston edustajat voittivat myös joukkuekilpailun).

Suomen kansa on jo muinaisajoista hiihtänyt. Ensin oli jaloissa lyhyet leveät lumikengät. Niistä kehittyivät sukset siten, että ensin vasen suksi kapeni ja piteni lylyksi ja oikean jalan lyhyellä hiihtimellä, kalhulla, potkaistiin ja vasemmalla liu'uttiin. Mainio näyte hiihdosta on Kalevalassa 13: 65—85. Pieni pala siitä:

"Voitj voilla suksiansa, talmasi poron tailla; itse tuossa arvelevi, sanovi sanalla tuolla: "Liekö tässä nuorisossa kansassa kasuavassa tuon lylyni lykkijäistä, kalhun kannan potkijaista."

Sodissa suomalaisten hiihtotaito tuli kuuluisaksi. Tiedustelu- ja taistelutehtävissä moni soturi sai käyttää suksiaan. Kun suomalainen joutui hätään, hän hyppäsi suksilleen. Suuri runoilijamme Koskenniemi kirjoittaa: "Kuus latua itää kohti vei, yks takaisin; viis palannut partiosta ei enää kotihin. — Ken jäi? Ken palasi? Välkkyvät ladut kertoa vois, jotka viikon hangessa viipyvät ja peittyvät pois." Talvisodan sankarirunoilija Yrjö Jylhä: "Vieläkö

Ihmeellinen latu

meille lumipuvut uudet? Päältä jo lahosi viidet, kuudet. Turvalliset ne on hoh-teessa hangen, käärinliinoiksi puhtaast sängen, näin lumivalkeilla vaatteilla on, verikin tahraton."

Evankelisten opistojen oppilaat! Teillä on hiihdettävänä kaksi latua, kilpailun latu ja elämän pitkä latu. Raamatussa ei ole sanaa latu, mutta sana tie on useita kertoja: "Minä osoitan sinulle tien, jota sinun tulee vaeltaa" ja "Minä olen tie totuus ja elämä". Kun Jeesus on tie, se merkitsee, että hän on tien pohja, jolla kulkien ei vajoa. Nykyään hiihtolatu aina avataan, ja kuulkaapa, mitä Lönnrot kirjoittaa Kalevalan loppusanoiksi: "La'un hiihin laulajille, la'un hiihin latvan taitoin, oksat karsin, tien osoitin. Siitpä nyt tie menevi ura uusi urkenevi, laajemmille laulojoille, runsahimmille runoille, nuorisossa nousevassa, kansassa kasvavassa."

Teille, nuoret, latu on avattu. Jeesus on sen avannut. Lähtökohtana on pyhä kaste, Jumalan salattu voima jo silloin, kun emme sitä käsittäneet. Ratkaiseva väliasema on Golgata. Taakat putoavat ristin luona. Haavat lääkitään. Kaikki valkenee. Maalina on taivas. Näilläkin main laulettiin jo vuosia sitten: "Mun kotoni taivaassa ihana on ja sinne mun mieleni palaa."

Ihmeellinen latu on etemme avattu. Onnelliset nuoret, jotka sille lähtivät.

Terveisiä Loimaalta

Sataa lunta — tuulee — tuiskuttaa, ettei näe paljoakaan eteensä. Tällainen on sää lauantaina 7. 3., jolloin otan ensimmäiset askeleet kohden Loimaata. — Ja millainen on ilma sunnuntaiaamuna, jolloin olen matkani päätepisteessä? Kaunis aurinkoinen maaliskuinen aamu. Lämmin tuulenhenkäys käy yli Hirvikosken tienoon. On kuin luontokin haluaisi luoda suuren muutoksen jokapäiväiseen elämään antaen näin aavistuksen niistä juhlahetkestä, joita sain kokea ollessani opistomme edustajana sikäläisen opiston toveriliiton 20-vuotisjuhlan merkeissä vietetyillä toveripäivillä.

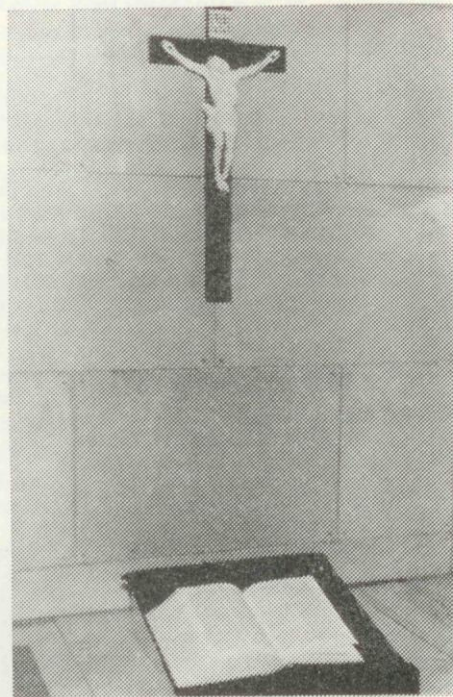
Suuri oli se toveriliittolaisten ja opiston ystävien joukko, joka oli saapunut näille juhlille. Eikä suotta, sillä juhlan järjestäjien puolelta oli varattu paljon niin henkistä kuin ruumiillistakin ravintoa. Mieleeni painuvia olivat hetket yhteisessä jumalanpalveluksessa, ehtoolispöydässä, päiväjuhlassa, iltajuhlassa ja jopa väliajoillakin sai kokea sellaista, mistä olisi paljon kerrottavaa.

Erikoisesti päiväjuhlassa saimme varmaan jokainen sanoman omalle kohdallemme. Kysyttiin olemmeko tehneet mitään niiden nuorten ja ennen kaikkea toveriliittolaisten hyväksi, jotka olisivat tarvinneet apuamme? Emme mitään, josta voisimme kerskata. Ja jos olemme jotain tehneetkin, emme ole sillä päässeet yhtään lähemmä taivaskotia. Kaikki maalliset — parhaimmatkin teot ovat vain roskaa sen työn rinnalla, minkä Jeesus on tehnyt kerran Golgatalla juuri minun syntieni vuoksi.

Monet ja vaihtelevat olivat ne päiväjuhlan ohjelmakohdat, joita meille kuulijoille esitettiin. Kauniina helkkyivät kuoron esitykset, samoin yhdessä laulettu SK:n laulut. Myös meille sisaropistojen edustajille oli suotu tilaisuus tuoda terveisemme juhlaväelle vielä ennen päivällistaukoa.

Heti juhlan loputtua tuli kohdalleni iloinen yllätys, sillä tapasin opiston suojissa kodinhoitajalinjalla työskenteleviä oman toveriliittomme jäseniä. Näin sain tutun oppaan johdatuksella tilaisuuden tutustua Valon Kartanoon, jollaisen nimen opisto on vihkiäistilaisuudessa saanut. Jos on suurempi joukko oppilaita kuin Lipinlahden opistossa, niin on paljon avarammat tilatkin missä työskente-

nellä. Niin keittiö, kutomo, veistosali kuin asuntolatkin loivat avaruudellaan ja valoisuudellaan katseliijaan myönteisen kuvan opiston suojista. Erikoisesti pysähdyin pienen ”kammion” kohdalla, sen seinällä oli samanlainen veistos kuin opistomme juhlasalin edessä olemme nähneet, alempana paikallaan Pyhä Raamattu ja vielä alempana, pehmustettu koroke. Tämä huone on tarkoitettu paikaksi, jossa nuori opistolainen voi polvistua kertomaan surunsa ja huolensa, sekä lausumaan kiitoksensa Vapahtajalle. Uskon, että tämä pieni huone on usein varattu. Ja ainakin nyt juhlien jälkeen, jolloin saimme itse kukin tuntea Jumalan puheen omalle kohdallemme sattuneena. Suuri osa juhlille saapuneesta joukosta suuntasi matkansa kohden kotia jo ennen iltajuhlaa, mutta me, jotka olimme tilaisuudessa vastaan ottamaan vielä tämänkin juhlahetken antimia, tuomme kiitoksemme

**Katso, Jumalan Karitsa!
Rukouskammio Loimaan opistossa**

Pääsiäisaamuna

Vaimot tulivat —
minäkin seurassaan —
käsissä pääsiäisliljat.

Hauta on tyhjä.
Enkeli ilmoittaa:
On Mestari ylösnoussut!

Vaimot etsivät —
minäkin mukanaan —
Missä on rakas Jeesus?

Epäuskoiset
emme häntä tunne,
kun vierellämme kulkee.

Valva Salomaa

Oltiin Kylänlahdessa

Olimme saaneet kutsun saapua naapuripiipistoon, Kylänlahteen, perjantaina, maalisk. 6. päivänä, mitteleämään voimia keskenämme hiihtokilpailuissa. Sattui ruma ilma, oikein voimia ja sisua koetteleva kelikin.

Hiihtokilpailut alkoivat heti meidän tultuamme opistolle klo 10. Jännitti meitä kaikkia kovin, mitenkähän tässä nyt käy. Olisihan jo meidän vuoro voittaa pitkästä aikaa. Kaikki tytöt hiihtivät sisukkaasti loppuun saakka, vaikka lumi kasautuikin suksen pohjaan. Sitten jännitys oli vasta huipussaan, kun pojat lähtivät ladulle. Jännäsimme tietenkin omien poikiemme puolesta, varsinkin Kaukon, jossa nyt oli meidän toivomme, Juhanan ollessa sairaana. Kyllähän mei-

Taivaalliselle Isälle siitä, että Hän näin runsain mitoin ruokkii lapsiaan.

Olin saanut näiden juhlien aikaan olla vieraana, jolloin sai kokonaan keskittyä vastaanottamaan sitä, mitä tarjolla oli ja ehkä osaltaan juuri tämänkin takia soi vielä nyt juhlien jälkeenkä sisimmässä sointu: Se on täytetty! ja siksi minäkin saan olla Jumalan lapsi. Jeesuksen veressä meillä on lunastus.

Kalevi Rätty

dän pojat panivatkin parhaansa ja näyttivät suomalaisen sisunsa saavuttaessaan kolmoisvoiton, kylänlahtelaisten seurassa sisukkaasti heti perästä. Hiihto oli ollut raskas kaikille huonon kelin vuoksi. Pari poikaa keskeyttikin, oli kai sattunut voiteluvirhe suksiin.

Palkintojen jako alkoi klo 13.30. Kylänlahden opiston johtaja puhui kehoittaen elämässämme kilvoittelemaan Jumalan sanan mukaisesti. Sitten hän jatkoi palkinnot kilpailijoille. Joukkueina olivat Kylänlahden tytöt ensimmäisellä sijalla, meiltä pojat. Meidän opistolle luovutettiin Lieksan Kauppa Oy:n lahjoittama kynttilänjalka vuodeksi, kiertopalkintona. Sitten saimme kuulla ohjelmaa kummankin opiston puolelta: kuorolaulua, lausuntaa, puheita. Tämän jälkeen pääsimme nauttimaan isäntäopistomme vieraanvaraisuutta päivällisen muodossa.

Katselimme sitten opiston suojia sekä tyttöjen ja poikien tekemiä käsitöitä. Lopuksi oli ohjelmassamme klo 16.30 virsilauluhetki. Lauloimme enimmäkseen paastoajan aiheisia virsiä. Välillä Kylänlahden opiston johtaja pyysi johtajartamme kertomaan meidän opiston alkuajoista ja kun taas oli veisattu yhteisesti, saimme kuulla Kylänlahden opiston asioista.

Kaikkien yhteisenä toivomuksena oli se, että opistojen välinen ystävyys säilyisi ja yhä enemmän lujittuisi. Vierailumme loppui tällä kerralla tähän ja suuntasimme kulkumme asemalle ja junassa edelleen Lieksaan, jonne myöskin olimme saaneet kutsun saapua vierailulle.

Sisko Heikkinen

Lieksassa

Olimme viettäneet pyryisen, mutta vaiherikkaan päivän Kylänlahden opistolla.

Kello läheni kahdeksaatoista ja me odottelimme junaa. Se oli vähän myöhässä, sitä odotellessamme lauloimme odotushuoneessa: Riennä riemuin eespäin vaan, tietä Jumalasi.

Juna vihelsi ja matka Lieksaan alkoi. Pian olimmekin Lieksassa. Astelimme reippaasti kohti seurakuntataloa.

Meidät otettiin vastaan tunnuslaulun sävelin. Laulajia olivat entiset opistolaiset. Sitten meille esiteltiin seurakun-

tataloa. Vähitellen alkoi sali täyttyä ja me aloitimme juhlamme veisaamalla virrestä 97 kolme säkeistöä alusta. Pyytelimme Jumalan Pyhää Henkeä sydämiimme.

Alkurukouksen ja tervetulo puheen piti ylikersantti Hynynen. Hän käsitteli kansanopiston tehtävää. Me oppilaat emme ole opistossa koulua, vaan elämää varten. Hän johdatteli meidän Jeesuksen ristinkuoleman muistoon, josta apostoli Paavali kirjoittaa: "Meillä on lunastus, Hänen verensä kautta". Opiston musiikkikerhon esitettyä kolme laulua puhui opistomme johtaja Toivo Salomaa lähtökohtanaan Mooseksen kirjan sana: "Minä olen siunaava sinua ja sinä olet tuleva siunaukseksi". Hän puhui meille nuorille. Ennenkuin voimme tulla siunaukseksi on Jumalan ensin siunattava meitä. Kun olemme päässeet Jumalan yhteyteen, alkaa Hän kasvattaa meitä työhönsä. Sen jälkeen Jumala voi levittää siunaustaan meidän kauttamme. Suuri tehtävä on olla siunauksen levittäjänä.

Opistolaisten ohjelmaryhmä esitti lausuntanumeron Sanan valkeus.

Seurasi väli aika kahvitarjoiluineen. Tauon jälkeen palasimme seurakuntasaliin jatkamaan. Opiston kuoro lauloi kaksi laulua.

Tämän jälkeen puhui entinen opistolainen Armi Penttinen. Hän puhui Ilm. kirjan sanan johdolla: "Katso, minä seison ovella ja kolkutan."

Seurakunnan puolesta puhui khra Toimi Kauppinen. "Hoivatkaa sentähden toinen toistanne." Ro. 15:7. Me tarvitsemme tukea. Meidän tulisi hoivata toinen toistamme, niinkuin Kristuskin on meidät hoivaansa ottanut. Seurakunta on meidän yhteinen kotimme, sieltä löytyy paljon hoivaamisen kohteita. Kristus on tullut pelastaaksensa meidät. Hän otti hoivaansa kurjimmat ja syntisimmät. Hän tahtoo viedä meidät taivaaseen. Kristus on esikuva. Meidän aikamme tarvitaan paljon rakkautta. Ensimmäinen on meidän tultava Kristuksen hoivattaviksi. Sitten voimme mekin, nuoretkin, rakastaa ja hoivata toinen toistamme.

Sitten seurasi loppurukous ja päätimme juhlamme virteen 216.

Saimme vielä käydä Lieksan kirkossa. Meille selostettiin tämän Herran Huoneen vaiheita. Yhdessä lauloimme: Maa on niin kaunis. Meitä oli vain pieni joukko, mutta sävelet kaikuihin juhla-lisina ja kaikki temppelein holveissa toisti sanat. Tämä kirkossakäynti oli vain pieni, vaatimaton hetki, mutta sillä oli paljon puhuttavaa köyhälle sielulle.

Tietoomme on tullut

VIHITTYJÄ.

Paavo Nikkanen	
Hilja Komulainen	1944—45
Kalle Korhonen	
Aino Komulainen-Partanen ..	1946—47
Väinö Koistinen	
Hilkka Hyvönen	1950—51
Lauri Piirainen	1951—52
Riitta Tirkkonen	1955—56
Kalle Pappila	
Hilkka Komulainen	1952—53
Unto Himanen	
Sisko Kilpeläinen	1953—54
Väinö Turunen	
Irma Kortelainen	1953—54
Gunnar Pääkkönen	
Maila Pelkonen	1953—54
Veikko Karjalainen	
Maire Sormunen	1953—54
Kauko Hyrkäs	1953—54
Kaija Miettunen	
Seppo Kärnä	
Meeri Pulkkinen	1954—55
Vesa Soininen	
Siiri Tervo	1955—56
Martti Arffman	
Hilkka Lukkari	1956—57

KIHLOISSA.

Eino Voutilainen	1954—55
Irja Valkonen	

Jumalan siunaamaa onnea! Jumala on uskollinen, hän, jonka kautta te olette kutsutut hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, yhteyteen. 1. Kor. 1:9.

Junan kulkuaika lähenee ja meidän mieleemme teki jo palata opistokotiin. Niin lähdimme, ehkä olimme hieman väsyneitä, mutta meillä oli ollut rikas päivä, joka ehkä jälkekinpäin nousee mieliin virkistävänä, muistelllessa opisto-aikaa.

Elvi Heikkinen

Opin uuden laulun

Toveripäivien aikana saimme oppia monta uutta laulua Siionin Kanteleesta. Varmasti moni oli iloissaan, kun saimme laulaa juuri Siionin Kanteleesta, joka on käynyt tämän opistotalven aikana meille niin tutuksi ja rakkaaksi. Minäkään en ollut ennen tänne tuloani monesti edes nähnyt "Kannelta" ja arvelin alussa, että olisi parempi, jos laulaisimme virsikirjasta, kun minä en osannut yhtään Siionin Kanteleen laulua. Nyt laulan hyvin mielelläni Siionin Kanteleesta.

Toveripäivillä lauloimme muun muassa laulun, jonka eräissä säkeistöissä kehoitetaan meitä heittämään kaikki murheemme pois, vaikka ne olisivat kuinka raskaita tahansa ja iloitsemaan siitä, että Jeesus on kuollut meidän puolestamme ja sovittanut meidän kaikki pahat tekemme ja syntimme ristillä. Meidän pitäisi muistaa kiittää aina Jeesusta siitä ja olla onnellisia, eikä aina kiukutella ja olla pahantuulisia, jos jokin asia ei mene oman mielen mukaan. Kuitenkin meidän pienet surumme ovat vähäpätöisiä sen rinnalla, minkä Jeesus on kärsinyt meidän puolestamme. Näin kuuluvat nuo oppimani laulun säkeistöt:

*Voisitko, ystävä, murheisna käydä,
Vaikkapa murheesi mustakin ois?
Autuus jo koitti, Kuolon hän voitti,
Armo on saatu ja synti on poiss'.*

*Kunnian Herra — verrakses tullut!
Polvesi notkista, lapsonen maan!
Suo sydän hälle, Herralle tälle,
Luoksesi saapuvi hän asumaan!*

S. T.

Virret ja laulut ovat usein rukouksia. Mutta kuinka usein me laulamme vain huulillamme ajattelematta ollenkaan laulussa olevia sanoja, jotka tahtoisivat meille puhua ja meidän puolestamme puhua.

Joskus tuntuu, että jokin laulu on sellainen, jota voisi laulaa vaikka aina. Varsinkin vastaopitut laulut ovat toisinaan sellaisia. Laulu, joka on varmaankin jäänyt lähtemättömästi mieleeni, on musiikkikerhossa oppimani Siionin Kanteleen laulu 92: "Jeesus kuolossas on vainen..." Siinä laulussa luvataan elo ja autuus aivan armosta, ilman meidän ansiotamme, Jeesuksen kuoleman ja ris-

tin kautta. Laulussa pyydetään myöskin, että Jeesuksen kunniaksi voisimme käyttää tämän maallisen vaelluksen aikamme. Se ei ole yksistään laulun tekijän pyyntö, vaan se huokaus lähtee varmaankin jokaisen opistolaisen sydämestä.

E. T.

Sydämemme tulisi levätä Jumalassa

Erään toveriliittolaisen kirjeestä:

"Kuinka vähän Kristuksen armo on meitä saanut todella vallata itselleen. Meidän ajatuksemme, puheemme ja työmme ovat kotoisin maasta. Pitäisihän sen, joka on saanut armon syntyä Jumalasta ja elävästä Sanan siemenestä, olla Jumala-keskeinen. Niinkuin lapsi viihtyy äitinsä sylissä, niin meidänkin sydämemme tulisi levätä Jumalassa. Ei varmaankaan se, jolla on synnit omalla tunnolla voi viihtyä Jumalan läheisyydessä. "Puhdassydämiset saavat nähdä Jumalan". Herra saakoon meidät irroitaa maasta ja liittää uudistettuina sie-luina itseensä."

E. H.

Evangelisten opistojen talvipäivillä Karkussa, oli meillä ihmeellinen hiihtoonni, kun joukkueena pääsimme ensimmäiseksi. Seuraavat opistot järjestyksessä olivat: Sairala, Karstula, Kitee, Helsingin, Loimaa, Kauhajoki, Kaustinen, Karkku, Muurla. Kaksi parasta tyttöä olivat: Kaarina Kostainen Sairalasta, 5 km ajalla 23,57 ja Mirja Tirronen Nurmekselta 24,28, parhaat pojat: Juhani Puumalainen, 10 km ajalla 40,34 ja Kauko Heikkinen 41,42, molemmat Nurmekselta. — Ensi vuodeksi kutsuttiin Kauhajoelle.

Työkauden päättäjät ovat helators-taina. Tervetuloa!